اتباع الرسول

تالیف
ابو عبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعوبية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسولؐ

تالیف

ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .. حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية　　أ - العنوان

ديوي ٢٣٩　　١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړتیا

دکتاب نوم : اتباع الرسول

لیکوونکی : ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

خپروونکی : ادارة احیاء الدعوة الاسلامیة

تیراژ : ۵۰۰۰

نیټه : صفر ۱۴۰۹ هـ ق - وزری ۱۳۶۷

دوهم چاپ : ذوالحجه ۱۴۰۹هـ

تیراژ : ۵۰۰۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

موضوع | گڼه

۱- سریزه ۱

۲- اتباع الرسول قرآني حکم دی ٤

۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده ۹

۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسولانو د اتباع ارمان کوي ۱۸

۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی ۲۰

۶- هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي هغه منافق دی. ۲٤

۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شي کیدای. ۲۵

۸- کوم عمل کې چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وي هغه باطل دی. ۲۷

۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه ۳۲

۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د چا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده ٤۰

۱۱- د تقلید رد ٤۳

۱۲- د تقلید لغوي معنا ٤۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

گڼه	موضوع	
۱۳	د تقلید اصطلاحي معنیٰ	٤٥
۱۴	تقلید کله شروع شو	٥٢
۱۵	د تقلید رد د سلف صالحینو غلور واماما نو او نورو دامت د علماوَ دا قوالو په تائید	٦٦
۱۶	داختلاف په وخت کی د حل لاره	٩٧
۱۷	دالله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کی درائی منل گمراهی ده .	١٠٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادى له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوْا رَبَّكُمُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ وَّخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيْرًا وَّ نِسَاءً وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيْ تَسَاءَلُوْنَ بِهٖ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيْبًا».

«يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ تُقَاتِهٖ وَلَا تَمُوْتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَقُوْلُوْا قَوْلًا سَدِيْدًا يُّصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيْمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدى هدى محمد صلى الله عليه و سلم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة و كل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

الله سبحانه و تعالى چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه

را ښکته کاوه نو ورته یې وویل:

«قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَن تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» سورة البقره - ۳۸ -

«مونږ وویل کوز شئ د جنت څخه ټول نو که تاسو ته زما له لوري

څه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداري وکړه نه به

په هغوی ویره وي او نه به غمجن کېږي»

په دی ایت کښې الله آدم علیه السلام او ټولو بني آدمو ته

داخبر ورکړی دی چه زه به هدایت رالېږم او د دی هدایت تابعدارو

ته یې بشارت او زیری ورکړی دی. د هدایت په هکله د دی ایت

په تفسیر کښې حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښې داسې لیکي:

«قال ابوالعالية الهدى الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و

قال مقاتل بن حيان: الهدى محمد صلّى الله عليه و سلّم وقال الحسن

الهدى القرآن» تفسير ابن کثير ص ۸۳ ج ۱/۱

«ابوالعالية ویلی دی چې له هدایت څخه مراد انبیا، رسولان

او د هغوی معجزې، دلائل او بیان دی. او مقاتل بن حیان ویلی

دی چې هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه و سلّم څخه

او حسن بصری ویلی دی چې هدایت قرآن دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دري وايه قوله صحيح دی ځکه چې تولو امتونو لپاره هدايت انبياء او د الله فرمانونه دی او اخری امت لپاره آخری پیغمبر خاتم الانبياء محمد صلی الله علیه وسلم او په هغه باندې د الله له لوري رالیږل شوی کتاب قرآن کریم دی.

نو په هر امت باندې د خپل رسول او نبي اطاعت فرض و او هر امت ته چې کله الله تعالی کوم پیغمبر رالیږلی دی هغوی ته يې د دی حکم کړی دی چې زما د رالیږل شوي رسول اطاعت او تابعداري وکړئ لکه چې الله تعالی فرمايي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ» الايه سورة النساء - ۶۴.

« او مونږ هيڅ يو رسول نه دی لیږلی مگر د دی لپاره چې د هغه تابعداری وشي د الله په حکم».

نو هر امت ته چې کوم پیغمبر لیږل شوی و هغوی د هغه رسول او نبي په تابعدارۍ او اطاعت مأمور و.

او مونږ ته الله ج اخری پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د رسول په حیث رالیږلی دی لکه چې فرمايي:

« وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الايه»

سورة آل عمران ۱۴۴. « محمد ندی مگر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محکښي هم رسولان تېر شويدی » او محمد صلی الله عليه وسلم الله تعالیٰ د کوم خاص قوم لپاره نه بلکې تر قيامته پورې ټولو خلقو لپاره رالېږلی دی .

الله تعالیٰ فرمائي :

« وَمَا أَرْسَلْنٰكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَّنَذِيرًا وَّلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ » سورهٔ سباء ٢٨ .

« مونږ نه يې لېږلی مګر ټولو خلکو لپاره زيرې ورکوونکی اَو ويره وونکی لکن زيات خلك نه پوهېږي » سورة سبا (٢٨) نو مونږ هم دغه اخرې رسول په اطاعت مأمور يو او ددهٔ په منلو کښې د الله رضا، کاميابی او جنت ته داخليدل او ددهٔ په نه منلو کښې د الله غوسه ، ناکامی او جهنم دی .

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله عليه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکريم کښې زيات نصوص راغلي دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوی چي مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله عليه وسلم اطاعت وکړو .

« وَأَطِيعُوا اللهَ وَرَسُوْلَهٗ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ » سورة الانفال (١)

« او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان ياست »

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ » سورة التغابن: — ۱۲ -

« او د الله اطاعت وکرئ او د هغه د رسول اطاعت وکرئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی »

او الله تعالیٰ فرمائي:

« يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ.

سورة الانفال (۲۰)

« ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال داچي تاسو اورئ »

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ » سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکرئ او د رسول الله اطاعت وکرئ د دی لپاره چي په تاسو رحم وشي او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ». سورة المائدة (۹۲)

او د الله اطاعت وکرئ او ــــــ د رسول اطاعت وکرئ او وویریږئ ». که تاسو وګرځیدئ نو پوه شئ چي زمونږ په رسول بنکاره رسول دی ».

او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَوٰةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ». - سورة التوبة (٧١) -

« او مؤمنان سړي او مؤمنانې ښځې ځيني د ځينو دوستان دي امر کوي په نيکۍ او منعه کوي له بدۍ څخه او لمونځ کوي او زکات ورکوي او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوي زر ده چي الله به دغه کسانو رحم وکړي. بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی ».

او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ». - سورة النساء (٦٩) -

« او چا چي د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وي چي الله په هغوی انعام کړيدی د انبياء رېښتونو، شهداؤ او صالحينو څخه او دوی ډېر ښه ملګري دي ».

او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا » سورة الحشر (٧)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسې ته رسول ورکړي وي نو ویې نیسئ او د څه شي څخه چې منعه کړي یاست ور څخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته قرآن او حدیث پرې ایښې دي او د قرآن او حدیثو د خلاف څیزونو منعه کړي یو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلی الله علیه وسلم دی په هر څه کښې باید د هغه پیروي وکړو او د خلاف څخه ځان وساتو. الله تعالی فرمائي:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللهَ كَثِيرًا ۝ الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قیامت د ورځې امید لري او الله ډېر یاد کړي • -

نو زمونږ کامیابي پدې کښې ده چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري وکړو او د بل هیچا په تابعدارۍ کښې کامیابي نشته.

الله تعالی فرمائي:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قُلْ أَطِيعُوا اللهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲ .

ورته ووایه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وکړی ه الله به تاسو سره محبت وکړی او ستاسو ګناهونه به وبخښی او الله بخښونکی او مهربان دی" ورته ووایه چي د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که دوی په شا وګرځېدل نو بې شکه الله کافران نه خوښوي".

نو معلومه شوه چي څوک وائي: زه د الله تعالی بنده یم او د هغه سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالی د رالېږل شوی رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت "منل" کوی او که چا د الله تعالی د رسول ونه منل هغه کافر شو نو ځکه الله تعالی وویل چي "الله کافرانو سره محبت نه کوی" او د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت او تابعداری کښي د فلاح او اطمنان شوند دی.

الله تعالی فرمائي:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

سورة الانفال (۲۴) -

"ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول کړئ کله چي تاسو هغه ته رابلي چي تاسو ژوندي کوي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ» سورة النساء ، ۸۰ .

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ .

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی .

الله تعالی فرمائي :

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُّوْحٰى» سورة النجم ۳ - ۴ .

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مګر وحی ده چې ورته کیږي .

او الله تعالی فرمائي :

قُلْ لَّا اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِىْ خَزَآئِنُ اللّٰهِ وَلَاۤ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَاۤ اَقُوْلُ لَكُمْ اِنِّىْ مَلَكٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰۤى اِلَىَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام - ۵۰ -

ای محمده! ورته ووایه چې زه تاسو ته دا نه وایم چې ما سره د الله خزانې دی او نه زه په غیبو پوهېږم او زه تاسو ته دا نه وایم چې زه فرښته یم زه تابعداری نه کوم مګر د هغه شي چې ما ته یې وحی کېږی. ورته ووایه چې آیا برابر دی ړوند او لیدونکی».

او الله تعالیٰ فرمايي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ. سورة الاعراف - ۲۰۳ -

او کله چې را نه وړی دوی ته یو ایت نو وايي چې ولې یې ته پخپله نه غوره کوی ورته ووایه چې زه یواځې د هغه تابعداری کوم چې ما ته یې زما د رب له لوري وحی کېږی. دا قرآن ستاسو د رب له لوری دلائل دی او هدایت او رحمت دی هغه قوم لپاره چې ایمان راوړی.

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله زیات احادیث هم راغلی دی چې د مثال په توګه به زه یو څو لوستونکو ته وړاندی کړم. عن ابن هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ما امرتكم به فخذوه وما نهيتكم عنه فانتهوا"
رواه ابن ماجة.

د ابوهريرة رضى الله عنه نه روايت دى هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دى:
څه شي باندى چې ما تاسو ته امر کړې وى هغه واخلئ او د څه شى څخه مى چې منعه کړي ياست د هغې څخه منعه شئ".

بل روايت کښې راځي:

عن انس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الإيمان من كان الله ورسوله احب اليه مما سواهما ومن احب عبداً لايحبه الا الله ومن يكره ان يعود فى الكفر بعد اذ انقذه الله كما يكره ان يلقى فى النار".

انس رضى الله عنه نه روايت دى چې نبي كريم صلى الله عليه وسلم فرمايلى دي: " درې خويونه دي چې چاکښې وو نو د ايمان خوږ والي به پرې ومومي چا ته چې الله او د هغه رسول د بل هر چا نه زيات محبوب وي، او څوک چې د چا سره محبت کوي يواځې د الله لپاره وي او چا چې دا بده وګڼله چې کفر ته بېرته وګرځي وروسته له دې چې الله ور ته خلاص کړېدى لکه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور کښته ولوېږي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائی

"والذی نفسی بیده لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لماجئت به" . الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښې دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پورې مؤمن کېدای نشي تر څو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه یې راغلی یم؛ او دا هله معلومېږي چې یو حدیث د چا د رائې خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پرېښوده او حدیث یې واخیست مؤمن دی او که حدیث یې پرېښود او د خپل خواهش یې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېدای نشي

همدا رنګه حدیث کښې راځي؛

"عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین" متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمېلي دی: ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کېدای نشي ترڅو چې زه ورته د پلار، مور او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر، امام، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي.

بل حدیث کښې راځي

عن المقداد بن معد یکرب رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عني وهو متکئ علی اریکته فیقول بیننا وبینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله.

رواه الترمذي وابوداود واللفظ للترمذي

د مقداد بن معدیکرب رضي الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: خبردار! نږدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به په خپل ځای تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسې ترمینځ د الله کتاب دی نو پکې کښې موچې څه حلال و مینڈل هغه به حلال کړو او پکې کښې مچې څه حرام و مینڈل هغه به حرام کړو. او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړي دي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړي دي.

او دا څکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړي بلکې د وحی تابعداري کوي، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پرسېره رد دی چې هغوی وائي: یوازې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو تہ ضرورت نشته ، او ځینې احناف هم د پرویزیانو څخه څرکم ندي ځکه چې دوی هم په د پروخایونوکښې احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قرآن او احادیثو سره معارض واقع کوي ، او دا هم وایئ چې کتاب الله باندې زیادت په خبر واحد ندی جائز حال دا چې دا خبره بالکل صحیح نده بلکې د پروخایونو کښې احنافو هم په خبر واحد باندې په کتاب الله زیادت جائز کړېدی .

همدا رنګه بل روایت کښې راځي

عن أبي موسى الاشعری رضی الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن مثلی ومثل ما بعثنی الله به كمثل رجل أتی قومه فقال : إنی رأیت الجیش بعینیَّ وانا النذیر العریان فالنجاء النجاء، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعنی واتبع ماجئت به ومثل من عصانی وكذب ماجئت به من الحق؛

متفق علیه

د ابو موسی اشعری رضی الله عنه نه روایت دی هغه وایئ چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چې الله زه پرې رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشی او ورته ووایئ چې ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه بربنډ ویره ونکی یم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړئ. نو یوه ډله ددغه د قوم ځخه دده خبره ومنی او د شپې لاړ شی نو نجات بیاموی او یوه ډله ورته ووایئ چې ته دروغ وایې او خپل ځای کښې سهار کړی نو سهار کښې ور باندې لښکر راشي او هلاک او برباد یې کړی. نو دا ده غه چا مثال دی چې زما یې ومنل او د هغه دین تابعداری یې وکړه چې زه پرې راغلی یم او د هغه چا مثال دی چې زما یې ونه منل او زه چې په کوم حق راغلي یم هغه یې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددی ښکاره دلیل دی چې چا د رسول الله صلی الله علیه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات ومونده او چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ونه منل هغه هلاک او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله»

رواه ابن ماجة.

د ابو هریرة رضی الله عنه روایت دی هغه وایئ چې رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمایلي دي:

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

همدارنګه بل حدیث کښې راځي:

عن ابي هريرة رضي الله عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلّم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبى قالوا ومن يأبى قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد ابى»

رواه البخاري.

د ابوهریره رضی الله عنه نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل:

زما ټول امت به جنت ته داخلیږي مګر هغه څوك نه داخلیږي چې انکار یې وکړ. صحابه ؤ وویل: څوك انکار کوي؟ رسول الله صلّی الله علیه وسلّم وویل: چاچې زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچې زما ونه منل هغه انکار وکړ».

د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د اتباع په هکله زیات احادیث او اثار راغلي دي او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په اتباع کښې کامیابي ده او د رسول الله صلی الله علیه وسلّم مونږ ته ډیر ښکاره او واضح دین پریښی دی لکه چې فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علیٰ مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»

رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښی یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډیر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یې کښې مبهمه او نامعلومه نه ده یواځې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوی څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قيامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان كوي

الله تعالیٰ فرمايي:

"وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ"

سورة ابراهيم ۴۴.

او وويره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوی ته عذاب او ظالمان به وايي چې ای زمونږ ربه موږ ته دی نيږدې ته وروسته كړه موږ به ستا دعوت قبول كړو. او د رسولانو تابعداري به وكړو. ايا تاسو مخكښې له دی قسم نه وو كړي چې تاسو ته هيڅ زوال نشته".

نو د قيامت په ورځ به وايي چې ای ربه موږ دنيا ته ولېږه چې ستا د رسولانو اتباع وكړو حال دا چې بيا دنيا ته راتلل نشته نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش هوښ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مونږ وای کړې.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝ يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ۝ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی وبه وائي چې کاش ما د رسول الله ﷺ لار نیولی وای هاې افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لارې کړم وروسته له هغې چې ماته راغی او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستی پریښوونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی ارمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله ﷺ تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او .... می نه وای منلی هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د

عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَنْ يُّشَاقِقِ الرَّسُوْلَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى وَ
يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيْلِ الْمُؤْمِنِيْنَ نُوَلِّهٖ مَا تَوَلّٰى وَنُصْلِهٖ جَهَنَّمَ
وَسَآءَتْ مَصِيْرًا » سوره النساء - ۱۱۵ -

او هغه چا چي خلاف وکړ د رسول ور وسته له هغي چي دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یي وکړه غیر د مؤمنانو د لاري نو وبه یي ګرځوو هغه لوري ته چي وګرځیده او جهنم ته به یي داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ور ګرځیدو ».

او الله تعالی فرمایي:

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَآقُّوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَمَنْ يُّشَاقِقِ اللّٰهَ
وَرَسُوْلَهٗ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ » سوره الانفال - ۱۳ -

دا په سبب د دی چي هغوی خلاف کړی ؤ د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړي د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالیٰ فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دی او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول. نو دا سي جنتونو ته به يې داخل کړي چې لاندې تري ويالی بهېږي په دی کښې به همیشه وي او دا لويه کاميابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه يې تجاوز وکړ نو اور ته به يې داخل کړي همیشه به پکښې وي او د هغه ليار ه سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دی ووېرېږي هغه کسان چې د رسول د طريقې نه خلاف کوی چې ده ته به فتنه ورسېږي او يا به ورته درد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نالك عذاب ورسيږي.

تفسير ابن كثير د دې ايت په تفسير کښې داسې ليکي:

(فليحذر الذين يخالفون عن امره) اى عن امر رسول الله صلى الله عليه وسلم و هو سبيله و منهاجه و طريقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهومردود على قائله وفاعله كائناً من كان كما ثبت في الصحيحين وغيرهما عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال: "من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد" اى فليحذر وليخش من خالف شريعة الرسول باطناً وظاهراً ان تصيبهم فتنة" اى فى قلوبهم من كفر او نفاق او بدعة (اويصيبهم عذاب اليم) اى فى الدنيا بقتل أوحد أوحبس أونحوذلك".

تفسير ابن كثير ص۳۰۷ ج ۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلى الله عليه وسلم امردى چې هغه د رسول الله صلى الله عليه وسلم لار، طريقه، طرزعمل او شريعت دى نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل کېږي نو هغه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبلېږي به او کوم چې مخالف وي نو هغه به د هغه ويونکي او کوونکي باندې رد کېږي هر څوک چې وي.

لکه چې په صحيح بخاري او صحيح مسلم او نورو کتابونو کښې

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :

«چا چې داسې عمل وکړ چې زموږ په طریقه نۀ وي نو هغه رد دی».

نو معنی دا شوه چې اړو مرور دې ووېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوی ته به ددوی په زړونو کښې فتنه ورسېږي د کفر، نفاق او بدعت څخه. او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي. په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نورو سره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلی دی او رسول ته نو ته به گوری منافقان چې بندوی خلک له تا نه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او داسې منافق صفته خلک په اوسني وخت کښې ډېر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دین څخه خلک په ډول ډول پلمو منع کوي کله وړته وائي چې دا حدیث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډېرو بعید وتاویلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیری کوي او کله دیوې د ینې د رسکاه ، جومات او ټولنې څخه خلک بندوي او ورته وائي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابیان دي او زمونږ مذهب نه منې . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمايي :

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

النساء (٦٥)

نه ده داسې لکه څنګه چې داخلك ګمان کوي ، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم و نه ګڼي تا په هغه څه کښې چې د دوی تر مېنځ پکښې اختلاف پیدا شوی وی او بیا ستا د فیصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګي و نه مومي او تسلیم شي په تسلیمېد وسره » .

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چې داخلك نه هغې مؤمنان کېدای نشي ترڅو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فیصله و نه کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبیاستانیصلې ته داسې غاړه کېښېږدي چې پرې خوشحاله وي اوخفه نوي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته یکار دي چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو او اجتهادو نو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښی دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن ابن عباس رضی الله عنهما ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب فی حجة الوداع فقال : « ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً کتاب الله وسنة نبیه ». رواه الحاکم

د عبد الله بن عباس رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

« ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښی دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هیڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبی سنت دی ».

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او په دې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع

نوي هغه باطل دی

الله تعالیٰ فرمائي :

• إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ

محمد : ۳۲ - ۳۳

بی شکه هغه کسان چې کفر ئي کړېدی او د الله د لاری نه ئي خلك بند کړيدي او د رسول خلاف ئي کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هيڅکله الله ته هيڅ ضرر نشي رسولی او زر دی چې الله به ئي عملونه برباد کړي .
ای مؤمنانو ! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ .

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښي نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يکي په وي هغه بدعت دی او هر بدعت گمراهي ده
لکه چې په حديث کښي راځي :

عن جابر بن عبد الله الأنصاری قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فحمد الله واثنى عليه ثم قال: إن افضل الهدى هدى محمد صلى الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة ضلالة " .

د جابر بن عبد الله الانصاری رضی الله عنه نه روايت دی هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلى الله عليه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنائي ورته بيان وفرمايل : بهتره لار او هدايت د رسول الله صلى الله عليه وسلم هدايت او طريقه ده او په کارونو کښي بدچي دي هغه نوي نوي کارونه دي او هر بدعت گمراهي ده .

په يو حديث شريف کښي راځي :

عن عائشة رضي الله عنها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من احدث فی امرنا هذا ماليس منه فهو رد " .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشي رضي الله عنها څخه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل : چاچي زمونږ په دې دين کښي نوی کار پيدا کړچي د دی څخه نه وي نو هغه رد دی " .

په بل روايت کښي راځي چې چا داسې عمل وکړ چې زمونږ طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوره هغه رد دی ».

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعني مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت گمراهي ده او لکه څنگه چې دا وسنی زمانې مبتدعین وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت گمراهي ده او بدعت کښې سه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي :

من ابتدع فی الإسلام بدعة یراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلی الله علیه وسلم خان الرسالة لأن الله یقول « الیوم أکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتی ... » . فما لم یکن یومئذ دیناً لایکون الیوم دیناً ».

اصول فی البدع والسنن ص٤

چا چې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت گڼه نو ده داگمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائي « نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دین پوره کړیدی » . نو هغه ورځ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې چې څه شی دین نوه نو نن هم دین ندی .

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي :

« اتبعوا ولا تبتدعوا فقد کفیتم » . رواه الدارمی

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې تاسې ته دين پوره او بس شوى دى".

همدا رنګه يو بل روايت کښې راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال : أُخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذي

د مجاهد نه روايت دى هغه وائي چې زه د عبد الله بن عمر رضى الله عنهما سره يو جومات ته ننوتم چې په هغه کښې اذان شوى ؤ او مونږ غوښتل چې لمونځ پکښې وکړو نو مؤذن آواز وکړو چې لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جومات نه ووت او وې ويل : مونږ ددې بدعتي له جوماته وباسئ - او لمونځ ئې پکښې ونکړو.

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښې ښه کار معلوميږي لکن د رسول الله صلى الله عليه وسلم په وخت کښې دا اذان نه غير داسې آواز نه ؤ شوى نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت ووايه.

نو که اسلام کښې چيرته بدعت حسنه واى دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ. او عبد الله بن عمر رضى الله عنهما به ورته ښه کار ويلاى ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت ووايه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که بیا وکړ ګناه ئې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدارنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږی چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښې د پرکلك وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری ئې په هر څه کښې کوله لکه چې په حدیث کښې راځي:

«عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتيم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال: إنی کنت ألبس هذا الخاتم وإنی لن ألبسه أبداً فنبذه. فنبذ الناس خواتيمهم» رواه احمد

د عبدالله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم د سرو زرو یوه ګوته جوړه کړه او په لاس ئې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو ګوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم پوره ته شواو وې ویل چې: ما دا کوټه په کوټه کړې وه. خوزه به یې نو رهېڅکله په کوټه نه کړم نو کوټه یې وغوړځوله خلکو هم خپلې کوټې وغوځولې همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل اَهله اَن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أُحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبد الله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه دی نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهمایو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبد الله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وائي چې عبد الله بن عمر خپل ځوی سره ترمرګه پورې خبرې ونه کړې»

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبد الله انه سمع رجلا من اهل الشام وهو يسئل عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامي ان اباك قد نهى عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم امر ابي يتبع ام امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال الرجل بل امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لقد صنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم. رواه الترمذی۔

د سالم بن عبد الله نه روایت دی هغه وائی چې ما د یوه شامي سړي نه واوریدل چې د عبد الله بن عمر څخه یې د حج په هرځوکې د عمرې پوښتنه کوله عبد الله بن عمر وویل چې دا کار حلال دی نو هغه شامي وویل چې ستا پلار (عمر) خو خلک ورځنه منع کول عبد الله بن عمر وویل: ته ما ته دا ووایه چې که زما پلار تري منعه کړي وي او رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کړی وي. نو زما پلار تابعداري به کیږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلم ؟۔

هغه سړي وویل بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حکم تابعداري به کیږي نو هغه وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کار کړی دی۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره و نه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د بنځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پېشوا خبرې او داسې نور بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي ـ

همدا رنګه بل روایت کښې راځي :

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال : ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لاتصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسر السن وتفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أُحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أُکلمك ابداً» ـ رواه ابن ماجة .

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یوه وړه کیڼکۍ (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړې او ویلی یې دي: چې دا د وړې کیڼکۍ ګوزار نه ښکار صحوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غابښ ما توي او ستر کـه را اوباسي » سعید وایې چې د عبدالله وراره بیا دا کوزار ونه شروع کړل نو عبدالله ورته وویل چې زه تا ته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار منع کړی دی او ته بیا کوزار ونه کوی؟. زه به تا سره هېڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن زید بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاری الی نصف الساقین فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوي هغه وایې چې زه رسول الله صلی الله علیه وسلّم با ندې ورننوتم او زما لونګ ؤ چې بنکته ځانکیده نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم وویل چې دا څوك دی؟. ما ورته وویل چې عبدالله بن عمر. هغه وفرمایل چې که ته د الله بنده یې نو لنګ (پرتوګ) دی اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیما یې پورې اوچت کړ. زید وایې چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زموږ د ملایانو او یا عوامو په څېر نه و چې کله ورته حدیث ووېل شي نو هېڅ پروا پرې نه کوي بلکې ما ډېر داسې خلک لیدلي چې ځانته د علم نسبت کوي او لویه دعوه لري خو کله چې ورته د غه رنګ حدیث ویل شوی لکه عبدالله بن عمر ته چې وویل شو نو هېڅ پروائي نه ده کړې بلکې استهزاء یې کړې ده وقد جربنا بذلك مراراً۔

د عبدالله بن عباس نه چا دیوی مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حدیث جواب ورکړ هغه سړي وویل چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او ورته ویل:

یوشك ان تنزل علیکم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلّی الله علیه وسلّم و تقولون قال عمر و ابوبکر.

تفسیر أضواء البیان ص۵۱۶ ج-۷۔

مجموع فتاوىٰ شیخ الاسلام ص۲۱۵ ج-۲۰۔

نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تیږې راووریږي زه وایم چې رسول صلی الله علیه وسلّم داسې ویلي او تاسو وایئ چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي"۔

نو صحابه وو د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول دا سي بد ګاڼه چې ورته يې وويل آسمان نه به دربا ندې تېرې نازل شي ـ لوکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندي وای او زمونږ دا زانده مقلدين يې ليدلي وای نوځه به يې ورته ويل چې دوی د هر پير فقير او امام خبره په حديث مخکښې کوي .

هلا رنګه په بل روايت کښې راځي :

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم نعم الرجل خريم الاسدى لولا طول جمته واسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الى اذنيه ورفع ازاره الى انصاف ساقيه ـ

رواه احمد ـ

ابن حنظليه نه روايت دی هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم وفرمايل :

خريم اسدی ډېر ښه سړی دی خوکه د سر ويښتان يې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ يې د ګيټکيو نه ښکته نه وای نو دا خبره خريم ته ورسيده نو هغه قېچې راواخيسته او ويښتانئې د غوږونو نيما يې پورې غوڅ کړل او پرتوګ يې د پنډيو نيمائې پورې پورته کړه ـ

بل روايت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد فی بعض الكتب اوقال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عزوجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتی ذكر ذلك مرتين اوثلاثا فغضب عمران حتی احمرّ عيناه وقال أحدثك عن رسول الله صلی الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب ؟

رواه احمد

عمران بن حصين روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی چې حیا ټول خیر دی او یا بې شکه حیا ټول خیر دی نو بشیر بن کعب وویل مونږ په ځینو کتابونو او یا حکمت کښې لیدلي دي چې ځینی د حیا نه سکون او وقار دی الله تعالیٰ لره او ځینی ضعف دی نو عمران بیا حدیث و وایه او بشیر بیا خپله خبره وکړه تر دی چې دا خبره ئي دوه یا دری ځل وکړه نو عمران داسې په غصه شو چې سترګی ئي سری شوی او وئي ویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث بیانوم او ته پکښې د کتابونو خبري کوی ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښی مو یادونه وکړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیا ئې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکې که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښی چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندی دی او د الله په معصیت کښی د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت یې امر کاوه بیا ئې نه منل فرض دي په حدیث کښی راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذی نفس محمد بیده لو اصبح فیکم موسیٰ ثم اتبعتموه وترکتمونی لضللتم ... الحدیث ، رواه احمد

« عبدالله بن ثابت نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : قسم دی په هغه ذات چې د محمد نفس د هغه په لاس کښی دی که موسیٰ علیه السلام تاسې ته راغی او بیا مود هغه تابعداری وکړه او زه مو پریښودم نوار ومرو به گمراه شئ » .

نو د موسی علیه السلام تابعداري سره لدی چې هغه پیغمبر ؤ لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښی د هغه منل گمراهي ده نوافسوس د هغه مقلدینو په حال چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح حدیث ورته ورسیږي او بیا د مذهب تقلید کوي او هغه حدیث نه مني نوایا دا به گمراه نوي بلکې دا تر ټولو لوی گمراه دی .

همدارنګه حدیث کښی راځی :

عن جابر بن عبد الله رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لا تسألوا أهل الکتاب عن شیٔ فإنهم لن یهدوکم وقد ضلوا فانکم إما أن تصدقوا بباطل او تکذبوا بحق فإنه لوکان موسی حیاً بین اظهرکم ماحلّ له إلا أن یتبعنی . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :

"د اهل کتابو نه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هیڅکله تاسو ته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی ګمراه شوي دي ځکه چي یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښی نو هغه ته بل څه روا نه وو غیر له دی چي زما تابعداري وکړی ."

او بل روایت کښی راځي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی:

"والذی نفس محمد بیده لو بدا لکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتی لاتبعنی " رواه الدارمی من حدیث جابر

" قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښی دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شی او د هغه تابعداری موو کړه او زه مو پریښودم نو د سمي لاري نه به بې لاري شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت يي میندلای وای نو ارومرو به يي زما تابعداری کړې وه"

نو موسی علیه السلام چي پیغمبر وو که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دبل چا اطاعت روا نه وو نو بل چا ته به څرنګ روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد

د اتباع الرسول په برخه کښې د ډېر زیات خبرو نه دې برخه کښې ټول نصوص چې د اتباع په هکله ذکر شو د تقلید رد هم پکښې وشو لکن د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د لوستونکو لپاره د تقلید لغوی او اصطلاحي معنی وکړم او بیا به د نصوصو په رڼا کې او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید رد وړاندې کړم ، که څه هم مونږ ه الله تعالی په قرآنی نصوصو او نبوی احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه مستغني کړي یو ، خو بیا هم او بیا هم د دې لپاره به د علماؤ اقوال ذکر کړو چې ځینو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره شي چې دا مسأله زمونږ د ځانګړي رأی او فکر نتیجه نده بلکې ټول حق پرست محققین علماء زمونږ د دې کاروان ملګري دي او د تقلید رد له دې کبله ضروري ګڼم چې د تقلید په سبب په اسلامي امت کښې لوی تفرق او زیاتې شخړې او اختلافات را مینځته شو یدي تر دې چې خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوی احادیثو څخه ډېر لیری شوي دي دا ځکه کرا مو چه هکله دومره غلو او زیاتی شروع شوی دی چې د هغوی اقوال بلکې د هغوی څخه لا ندې د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث په ځای استعمالیږي او داسې استدلال یې بیول کیږي چې تر به وائی د غه اقوال اسمانی وحی ده عام خلك د دین سره دومره نا آشنا شویدی چې د یوه مثل او قرآن ترمنځ یا د یوه شعر او حدیث تر منځ یا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چیرته یو چا ته په دینی مسئله کښې یو قرآنی ایت یا نبوی حدیث بیان شي نو هغه به سمدستی د دې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پیش کړی. عوام خو لا څه چې ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث وویل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چې دوی پدې نه پوهیږي چې د نص په مقابله کښې نور څه دلیل نشی کیدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لا تدري فتلك مصيبة
وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهیږی او داسی کوی نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهیږی او سره د پوهې داسې کوي نو بیا خو ډېر لوی مصیبت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید لغوي معنی :

تقلید د تفعیل د باب څخه مصدر دی او د «قلادة» د مادې څخه اخیستل شوی دی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړوندۍ ته ویل کېږي چې د څناورو او چارپایانو په غاړه کښې اچول کېږي نو تقلید په لغت کښې غړوندي په غاړه کښې اچولو ته وائي لکه د حدیثو په کتابونو کښې « باب تقلید الغنم » یا « تقلید الإبل » راغي یعني د حج په مناسکو کښې هغه د هدیې څارویو په غاړه کښې غاړکۍ اچول او غړوندی اچول .

دتقلید اصطلاحي معنی :

تقلید په اصطلاح کښې د یو چا خبره بې دلیله منلو ته وائي ، لکه چې امام ابن القیم د تقلید اصطلاحي معنی داسې را نقلوي

« التقلید معناه في الشرع الرجوع إلى قول لا حجة لقائله علیه وذلك ممنوع منه في الشریعة والإتباع ما ثبت علیه حجة » . اعلام الموقعین ص ١٧٨ ج - ٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې يو داسې قول او خبرې ته رجوع کول دي چې د هغه ويونکی ته پری دليل نه وی او دا په شريعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائې چې دليل پری ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصيدة امالی ص ٣٤ طبع دهلی کښې ليکی.

«والتقليد قبول قول الغير بلا دليل فكانه لقبوله جعله قلادة فی عنقه»

«تقليد د بل چا خبره منل دی بی دليله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چه دا خبره يې يوه غاړه کې او غړوندې کړ او په خپله غاړه کښې يې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځی:

«التقليد العمل بقول الغير من غير حجة»

«تقليد د بل چا په خبره بی دليله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقليد معنیٰ داسې کوی:

«التقليد العمل بقول غيرك من غير حجة - مختصر ابن حاجب ص ٢٣١

تقليد دی ته وائې چې ته د بل چا په خبره بې دليله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقليد ته علم نه ويل کېږي او مقلد ته عالم نه ويل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چې امام ابن قیم رحمه الله دعلماؤ څخه دا قول را نقلوي :

« أجمع الناس على أن المقلد ليس معدودا من اهل العلم وأن العلم معرفة الحق بدليله » . اعلام الموقعين ص ۷ ج - ۱

« خلکو پدې اجماع کړیده چې مقلد په علماؤ کښې نه شمېرل کېږي العلم دحق معرفت دی په خپل دلیل باندی » .

په قرآن کریم کښې داسې آیتونه ډېر زیات دي چې علماء په هغې باندې د تقلید په رد کښې استدلال کوي ،

الله تعالی فرمائي : اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله ...... الآية « (التوبه - ۳۱ -)

ګروی (مشرکانو) خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی دالله نه سوا » .

دغه آیت چې کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واورېده نو ددې په تفسیر کښې ئې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې مونږ خوئې عبادت نه دی کړی نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل :

« أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ماحرم الله فتحلونه »

ایا داسې نه وو چې هغوی به هغه څه حرام کړل چې الله حلال کړي وو نو تاسو به حرام ګڼل او هغوی به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي وُ نو تاسو به حلال ګڼل ؟

عدی بن حاتم وویل چې هغه اسې وه نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وویل :

« فتلك عبادتهم » . « هغه د هغوی عبادت وُ .

رواه احمد والترمذی .

نو دی نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراوُ د خپلو علماوُ بې دلیله تقلید کړی وُ او هغه تقلید شرك دی او کوم مقلدچې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه .

او الله تعالیٰ فرمایي :

وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ » سورة زخرف ۲۳ -

« او همدارنګه مونږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلي کښې ویره ونکی ندی لیږلي مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې مونږ خپل پلاران په یوه دین موندلي دي او مونږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو » او د پلارانو تابعداری یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله .

او الله تعالیٰ فرمایي :

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ»

سورة البقرة ١٦٦ - ١٦٧ -

کله چې بیزار شي هغه کسان چې تابعداري یې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري یې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسیلې پرې ختمې شي. او هغه کسان به ووایي چې د نورو تابعداري یې کړېده کاش چې مونږ یوځل دنیا ته واپس شوی وای نو د دوی (مشرانو) څخه به داسې بیزار شو لکه چې مونږ نه بیزار شوي دي همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښایي چې په دوی باندې به افسوس وي او دوی به دا ورڅخه نه وځي».

او الله تعالی فرمايي:

«وَإِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلٰى مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ وَإِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة - ١٠٤ -

او کله چې دوی ته وويل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی او رسول ته نو وايي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چې خپل پلاران مو پرې مونډلي دي. اګر که د دوی پلاران په هېڅ شي نه پوهېږي او نه په هدایت دي»

او الله تعالی فرمايي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ۶۷

او وبه وايي چې ای ربه مونږ د خپلو سردارانو او لويانو منلی وُ نو مونږ څخه يې سمه لاره ورکه کړیوه»

علامه شنقيطي د دی ایت لاندې لیکي:

ومثل هذا في القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهذه الآيات في ابطال التقليد ولم يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة ۰

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۱ / ج ۱

پدې ډول د پلرونو او مشرانو د تقليد بدي په قرآن کريم کښې ډېره زياته ده.

د تقليد په باطلولو علماؤ پدې آيتونو دليل نيولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه ځکنیو کفر علماء پدی ایتونو دلیل نیولو ځنی ندی منعه کړي ځکه چې تشبیه پدی کښی نده چې یو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبیه د هغه مقلدینو په منځ کښی واقع شویده چې د خپل مشر بی دلیله منل کوي ، او دا داسی ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي گناهګار شی او بل د دنیا په کار کښی تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقې ځنی خطا شی نو دا هر یو په بی دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پېړۍ ته خیر القرون ویلي دي یعنې په اولنیو درې پېړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دیني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وُ.

محدث دهلوي شاه ولی الله رح وائي:

اعلم ان الناس کانوا قبل المائة الرابعة غیر مجتمعین علی التقلید الخالص لمذهب واحد بعینه

حجة الله البالغة ص ۳۲۱

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلک د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو راټول شوي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولی الله په خپله رسالهٔ الانصاف ص۷۰ کښې ليکي :

«إعلم أن الناس في المائة الأولى والثانية غير مجتمعين على التقليد لمذهب واحد بعينه» .

يوه شه چې په اوله او دوهمه هجري پېړۍ کښې خلك ديوه شخص په تقليد راټول نه وو .

شيخ خجندي وائي :

فالسلف لا يعرفون ذلك وكانوا لا يقلدون إلا صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم وقد صح اجماع الصحابة و التابعين وتابعيهم باحسان من السلف الصالحين على المنع من أن يقصد انسان إلى قول بعينه فمن اخذ بجميع اقوال أبي حنيفة اوجميع أقوال مالك او اقوال الشافعي اوجميع أقوال أحمد اوغيرهم ولم يعتمد على ماجاء في الكتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة كلها واتبع غير سبيل المؤمنين . هدية السلطان ص۱۲

سلف صالحين دا تقليد نه پېژنی او د صاحب الشرع يعنی رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه غير د بل چا تقليد يئ نه کاوه او د سلف صالحينو يعنی صحابهٔ تابعينو او تبع تابعينو اجماع صحيح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې يو انسان يو اخلی د يوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسې روان وي نو چاچې د ابو حنيفه رحمه الله اقوال واخيستل يا يې د مالک رحمه الله اقوال واخيستل يا يې د شافعي رحمه الله اقوال واخيستل، يا يې د احمد رحمه الله اقوال واخيستل او يا يې د بل چا رحمه الله اقوال واخيستل او په هغو احکامو يې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حديثو) کښې راغلي دي - نو دغه شخص د رحمه الله امت د اجماع څخه مخالفت وکړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداري يې وکړه.

علامه خجندي ليکي:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هدية السلطان ص١

او دا مذاهب د بدعت کارونه دي چې د درې صديو (پيړيو) څخه وروسته پيدا شوي دي.

امام ابن قيم رحمه الله د تقليد او مقلدينو په هکله داسې وايي:

وانما حدثت هذه البدعة في القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعهم في جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدي الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعلم انه لم یکن علی شئ .

اعلام الموقعین ص۱۸۹ ج ۲

داد تقلید بدعت څلورمې صدۍ چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم ورته بده ویلي ده وروسته پیدا شوی نومقلدین دخپلو مشرانو په ټولو اقوالو ورجوته (ددې مقلدو عوړتونه) او وینی او مالونه رواکوی، او ناروا کوی او پدې نه پوهیږي چې دا خبره صحیح ده او که خطا ده. او دوی په دی کارونو سره په یو لوی خطر کښې واقع شوی دی. او دوی لپاره د الله په مخ کښې د ډیر سخت مقام دی چې په الله هغه څه ویل چې پرې نه پوهیږده بیا به په دی پوره شي چې مونږ په هیڅ دلیل نه ؤ».

علامه شنقیطی په خپل تفسیر اضواء البیان کښې لیکی:

فتقلید العالم المعین من بدع القرن الرابع ومن یدعی خلاف ذلك فلیعین لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معین ولن یستطیع ذلك أبدا لأنه لم یقع البتة».

تفسیر اضواء البیان ص۴۸۸-۴۸۹ ج ۷

دیوه معلوم او ټاکلی عالم تقلید کول دڅلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی او که څوك د دی خلاف دعوه لری نو موږ ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی رابه کوته کړی چې هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چې داسي هیڅ شوی نه دی".

همدارنګه نور ډیر زیات علماء لیکي چې تقلید یو بدعت دی چې د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چې هغوی دین په څلورو مذهبونو کښې محصور او محدود کښي او دیوه تابعداری اسلام ګڼي بلکې د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلي دی چې «بی مذهبه ډله مسلمان نه کیدای شي» نو زه ورته وایم چې د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب وو؟ آیا هغوی مسلمانان وو او که نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین دچا په مذهب وو آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه؟ آیا هغه امام چې ته یې تقلید کوی هغه دچا په مذهب وو؟ د هغه پلار دچا په مذهب وو ایا ستا امام او د هغه پلار مسلمانان وو او که نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چې دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول مسلمانان ؤ ته بیا تا دغه فتوی په کوم دلیل او کوم جرأت سره په دغه ټولو محکمیو او ورو ستنیو خلکو ولګوله ایا د الله نه نه ویرېږي ؟ آیا په قبر کښې به تا څخه داپوښتنه کېږي چې ته دچا په مذهب وی ایا د قیامت په ورځ به تا څخه داپوښتنه کېږي چې تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلی ؟ اوکه تا څخه به داپوښتنه کېږي چې آیا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم خبره منلی وه اوکه نه ؟. ضرور به داسي یوه ورځ راځي چې ته او ستا په څېر نور ډېر ړانده مقلدین به د الله په مخ کښې ولاړ وی او الله تعالیٰ به درته وایې چې په کوم دلیل دی حلال او حرام جوړ کړی ؤ ؟ په کوم دلیل دی دیوه غیر معصوم خبره منلې وه ؟. او په کوم دلیل دی دغه غیر معصوم د ربوبیت او رسالت درجې ته رسولای ؤ ؟ ولی دی زما د رالېږل شوی رسول خبره نه وه منلی ؟ ایا ما تا ته نه ؤ ویلی چې: مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا » آیا ما تا سو ته نه ؤ ویلی چې « لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ اسوة حسنة » .

نو راشه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه دخپلو تېرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یواځې د الله تعالی کتاب او د هغه د رالیږلی شوی اخري رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروي وکړه او د فلان او فلان خبري پرېږده د هغه وړځې نه مخکښې د ځان د خلاصون په فکر کښې شه چي هلته به بیا نه دنیا ته راتلل وي او نه به بیا پښېماني څه فائده لري .

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمې صدې په هکله داسې وائي:

„ وکان دین الله سبحانه و تعالیٰ أجل في صدورهم، و اعظم في نفوسهم، من ان یقدموا علیه رأیاً او معقولاً او تقلیداً او قیاساً ".

اعلام الموقعین ص ۶ ج ۱

د هغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین دې نه ډېر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې نه ډېر لوی ؤچي په دې دین باندې رایه، عقلي امور، تقلید او یا قیاس مخکښې کړي .

نو دا دې نه معلومه شوه چي ترڅلورمې صدې پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم د څلورمې صدې د علماؤ د اتباعو د اولنی پړاؤ په هکله هم داسې وائي:

„ زاهدین فی التعصب للرجال واقفین مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

یسیرون مع الحق أین سارت رکائبه» اعلام الموقعین ص ج-۱

«هغوی د سرو لپاره د مذهبی تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دلیل سره ولاړ ؤ د حق سره له برچې هرخوا ته روانې وی هغوی به هماغه لور ته تلل»

یعنی دا به یې نه ویل چې زما امام او مقتدا داسې ویلی دی نو زه به همدا منم او د بل چا به نه منم اگر چې د بل چا خبره د حجت او دلیل په اساس حق وی بلکه هرچا به چې ورته حق وویل هغه به یې منل داسې نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدین چې حق ورته څرگند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبی تعصب پرې دومره غالب وی چې هغه حقه خبره نه منی او هغه د مذهب خبره یې ټینگه کړې وی. د مثال په توگه به زه تاسو ته د حنفی مذهب د یوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علی الدیوبندی په ترمذی باندې تقریر لیکلی دی په هغه کښې یوه مسئله دا ده چې:

عبد الله بن عمر وائي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي:

«البیعان بالخیار مالم یتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخیستونکی او خرڅونکی ترهغه پورې خیار لري چې تر ځو جلا شوی نه وی».

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعی او عام محدثین وائي چې د دی تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعنې بایع او مشتري ترهغه پورې اختیار لري ترڅو چې د هغه ځای څخه تللی نه وی. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعنی کله چې بایع وویل چې ما په تا خرڅ کړی او مشتری وویل چې ما واخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کېږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دی لپاره چې بیع واجب شی لکه دا عمل یې امام ترمذی په ص ۲۳۶ ج-۱ کښې ذکر کړی دی. همدا رنګه نور ډېر زیات احادیث په دی دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق بالأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی به عمل اخیستل کېږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پرېښودل کېږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هٔدی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث څخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخيار من مهمات المسائل و خالف أبو حنيفة فيه الجمهور وكثيراً من الناس من المتقدمين والمتأخرين صنفوا رسائل فى ترديد مذهبه فى هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولى الله المحدث دهلوى قدس سره فى رسائل مذهب الشافعى من جهة الأحاديث والنصوص وكذلك قال شيخنا مد ظله يترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجيح للشافعى فى هذه المسألة ونحن مقلدون يجب علينا تقليد امامنا إبى حنيفة». تقرير الترمذی ـ لمحمود حسن الديوبندی ص٣٥ ط٣٦ «حاصل دا دی چې د خيار مسئله د ډيرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښې د جمهورو علماؤ او د مخکنیو او وروستنیو ډېرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښې مخکنیو او وروستنیو ډېرو علماؤ د ابوحنیفة د مذهب په خلاف او تردید کښې ډېری رسالی لیکې دی. او محدث دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسالو کښې د احادیثو او نصوصو له أمله د شافعي مذهب ته ترجیح ورکړې. او هم زمونږ استاذ هم ویلی دی چې د شافعي مذهب صحیح دی او ویلی یې دی چې حق او انصاف دا دی چې پدی مسئله کښې ترجیح د شافعي طرفته ده. لکن مونږ مقلدین یو او مونږ باندې د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چې یو سړی

احادیث او نصوص، حق او انصاف پرېږدی

او د مذهب پسی ځی که دا رنګه تقلید شرک نه وی نو اخر شرک

به څه وی.

او د دی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چې د قرآن او حدیثو څخه د دغه علماؤ خلک لیری کړی دی د فقهاؤ اقوال او د یونان فلسفی یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث یې شاته غورځولی نو ځکه د غسې علماؤ ته یو حق پرست عالم داسې وایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يـا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هداية
ولا فى اشارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لا ضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزد تم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم
صحاح حديث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجیب فلیزل منه داءکم

ترجمه:

ای د هغه علماؤ د ډېر وختنه پورې ژوندی اوسئ او د الله په فضل دی تاسو ته ستاسو بیماری لیری شي د عقل په علم باندې د اخرت د نیک بختئ امید لرئ، او ویرېږم چې ستاسو دا امید به برباد شی، نه د اثیر په تصانیفوکښې هدایت شته، او نه د ابن سینا په بندیځانو کښې، د هدایت لپاره د مطالعو څخه نه دی حتلی، د دی کتابونو پاڼې تا لپاره تیاری دی او رڼا نده، لا صدر شرحې کښې د سینی پراخی نشته، بلکی ستاسو سینو کښې له دی نور هم درد زیات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه ښکاره شي لوهیڅ رڼا پکښې نه وی، او د دی نه هم د شپې غوندی ستاسو ذکاء زیاته تیاره ده، او سُلم کتاب لوړ هم را ښکته کول کوی، او پوره خواته تاسو نشی پوره کولای، لو د قیامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های أفسوس چې ستاسو بر څه جزاء وی، تاسو د کفر علومو ته شرعه جوړه کړې ده، داسې ښکاری لکه چې دیونان فلاسفه ستاسو أنبیاء وی".

تاسو ناجوړه شوی یاست او مرضونو دې ډېر شوی دی، نو د شرعی په علم دواء وکړی چې دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په هغې دی ستاسو مرض لیری شی.

څه عجیبه دارو یې روحی بیمارانو ته وښودل نو راځئ ای د شرک، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد د سلف صالحینو، څلورو امامانو

اونورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأیید

ټولو سلف صالحینو، څلورو مشهورو اماما نو او د اسلامی امت نامتو علماؤ د تقلید رد کړی دی چې د هغوی ځینې اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په یوه روایت کښې راځي:

عن ابن عباس قال لیس منا أحد الا یؤخذ من قوله ویدع غیرالنبی صلی الله علیه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې زموږ نه هیڅ یوکس نشته مګر د هغه ځینې خبرې به اخیستل کیږی او ځینې به پرې منوول کیږی غیر د نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه».

دوهم نکته

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وائي:

لا یقلدن أحدکم دینه رجلاً ان آمن آمن وان کفر کفر فإنه لا أسوة فی الشر» اعلام الموقعین ص۱۷٦ ج۲ تفسیر اضواء البیان ص۴۹۴ ج۷

ستاسو یوکس دی په دین کښې د یوه سړی څخه تقلید

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړی نو دا هم ایمان راوړی او که هغه کافر شو دا هم کافر کیږي څکه چې په شرکی تابعداری نښته ۰

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضي الله عنهم قد نهوا الناس عن تقليدهم في كل مايقولونه

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج۲۰ - دغه څلور امامان دي چې خلک یې ددوی په هره خبره کښې د تقلید څخه منع کړی دی ۰ -

امام ابن قيم وائي :-

وقد نهى الائمة الاربعة عن تقليدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغير حجة « اعلام الموقعين ص۱۸۱ ج۲ .

څلور و امامانو (ابوحنيفة، مالك، شافعی او احمد) دخپل تقلید څخه خلك منع کړی دی او چا چې د هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه ته امامانو بد ویلی دی » .

علامه شنقيطی وائي :

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع تقليدهم التقليد الاعمى الذی يتعصب له من يدعون انهم اتباعهم ولوكانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم فى تقليد هم الذی منعوا منه و نهوا عنه »

تفسير اضواء البيان ص۵۳۹ ج۷ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دی. داسې رړوند تقلید چې ځينی هغه متعصبين خلك يې كوی او دا دعوه لری چې موږ ددی امامانو تابعدار يو، نو كه دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی به د هغوی داسې خلاف نه وُكړی چې هغوی تقليد منع كړی دی او دوی يې تقليد كوی.»

امام ابو حنيفه وائې:

لاينبغي لمن لم يعرف دليلي ان يفتي بكلامي»

حجة الله البالغة ص ۳۴۱.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دليل يې نه وی پيژندلی او زما په خبره فتویٰ ورکړی».

نو اوسنی حنفيان د امام ابو حنيفه د دی قول نه مخالف دی ځكه چې د هغه دلائل ورته په ډيرو ځايو كښې معلوم نه وی او د هغه په مذهب فتویٰ وركوی.

امام ابو حنيفه وائې:

اذا قلت قولاً وكتاب الله يخالفه فاتركوا قولي لكتاب الله.

كله چې ما څه خبره وكړه او د الله د كتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله كتاب لپاره پرېږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلم قول یې مخالف وي؟

هغه وویل:

«اترکوا قولی لخبر الرسول صلّی الله علیه وسلّم.»

«زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ»

چا ورته وویل: که د صحابه وو قول یې مخالف وي.

هغه وویل:

۱۹
ص

«اترکوا قولی لقول الصحابة». فتح المجید ص ۱۸ هدیة السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ»

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وائي چې ماپرېږدئ او دوی وائي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وائي:

«إیاکم والقول فی دین الله تعالی بالرأی وعلیکم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل»

المیزان الکبری للشعرانی ص ۱-۷

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالی په دین کښې د رأیې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تا سو هر و مرو د سنتو اتباع وکړئ او خوګ چې د سنتو څخه ووت ګمراه شو.

امام مالک رح وائي:

"ما منا الا راد و مردود علیه إلا صاحب هذا القبر صلی الله علیه وسلم". فتح المجید ص۱۹۰

"زمونږ نه هیڅ یو کس نشته مګر هغه باندې خیله خبره بېرته وا پس کېږی او نه منل کېږي غیر د ددی قبر والا نه یعنی د نبی کریم صلی الله علیه وسلم قبر ته ئې اشاره وکړه".

امام مالک وائي:

"انما انا بشر أخطئ وأصیب فانظروا فی رأیي فکل ما وافق الکتاب والسنة فخذو به وکل مالم یوافق الکتاب والسنة فاترکوه". تفسیر اضواء البیان ص۳۹ ۷-۶۰.

"بی شکه زه بشر یم کله خطا کېږم او کله حق ته رسېږم نو زما رایه وګورئ زما هره رایه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه وه نو وا یئ خلئ او کومه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه نه وه نو پرې یې ږدئ".

امام شافعي رح وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذى يطلب العلم بلا حجة كمثل حاطب ليل يحمل حزمة حطب وفيه افعى تلدغه وهو لايدرى».

اعلام الموقعين ص۱۸۱ ج-۳

« د هغه چا مثال چي د بې دليله علم طلب كوى د هغه چا په شان دى چي د شپې خاشاك را تولوى يوه كيړه راواخلي او په هغې كښې ماروى هغه يې وچيچى او دا پرې نه پوهيږي ».

همدا رنګه وائي :

اذا صح الحديث فهو مذهبى» تفسير اضواء البيان ص۵٤ ج-۷

«كله چي حديث صحيح ثابت شو نو همدا زما مذهب دى».

همدا رنګه امام شافعي وائي :

«أجمع المسلمون على ان من استبانت له سنة رسول الله صلى الله عليه وسلم لم يكن له ان يدعها لقول احد من الناس».

اعلام الموقعين لابن القيم ص۷ ج-۱

مسلمانانو پدې اجماع كړېده چي چا ته د رسول الله صلى الله عليه وسلم سنت ښكاره شو نو هغه ته دا روا نده چي دغه سنت په خلكو كښې د يو چا د قول له امله پرېږدي.

امام شافعي رحمه الله وائي :

«إذا صح الحديث بما يخالف قولى فاضربوا بقولى الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

واذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي".

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج ۲۰

"کله چې صحیح حدیث راغی او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په دیوال وولئ او کله چې تا دلیل ولیدچې په لاره کښې ایښې وي نو هغه زما قول دی".

امام احمد وائي :

"لا تقلدني ولا تقلد مالکا ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا".

وقال : "من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال".

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج ۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۲ ج ۲۰

زما تقلید هم مه کوئ او د مالک سفیان ثوري او اوزاعي تقلید هم مه کوئ او د هغه ځای نه دین واخله چې هغوی اخیستی (قرآن او حدیثو نه) او وائي چې "دیوه سړی د ناپوهۍ او فقاهت د کموالي نه داهم ده چې خپل دین د سړیو نه تقلید وي".

امام احمد وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأي سفيان والله تعالى يقول : "فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم. أتدرى ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فى قلبه من الزيغ فيهلك. فتح المجيد ص۴۶۰

"زه هغه قوم ته تعجب کوم چې سند او د سند صحت يې پېژندلی دی او بيا د سفيان رأيې پسې ځي او الله تعالی فرمايي: هر و مرو دی و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم د طريقې او حکم څخه مخالفت کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي او يا به ورته دردناک عذاب ورسېږي" ايا ته پوهېږې چې فتنه څه شی دی؟ فتنه شرک دی.

کېدای شي چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم ځينې خبری رد کړي (قبولې او عملي يې نکړي) نو د ده په زړه کښې به کوږ والی پيدا شي او هلاک به شي".

نو دا هغه غلو امامان دي چې د دوی مقلدين يې په هر څه کښې تقليد کوي که صريح نص د قرآن کريم او صحيح حديث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او يا د امام نه د ډېرو لاندې خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ويلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کريم يا حديث او يا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا د هواړه پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی اود همدی تقلید ځنی مونږ ه ځلور واړه اماما نو منع کړي یو . همدا رنګه د اسلامي امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصری وائي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع . اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۷۸

دالله په دین کښې تقلید صحیح ندی او هر هغه څوك چي په تا باندی دلیل د (قرآن او حدیث) ځني د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع یې او اتباع په دین کښې روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وائي :

«لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد» .

تفسیر اضواء البیان ج ۷ ص ٤٩٤ اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۳۲

« د هغه حیوان او چارپای په منځ کښې چي پړی پکښې وي او څوك یې راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته» .

ابن عبد البر د مزنی قول داسی را نقلوي :

«یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد . فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة . قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا .

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۷ ج ۲

چاچي په تقليد يو حکم وکړ بايد ورته وويل شي چې ايا تاچي په څه شي حکم وکړ څه دليل درسره شته؟ که يې وويل چې: هو! نو تقليد يې باطل کړ ځکه چې دليل دا حکم واجب کړ نه تقليد . اوکه ويې ويل چې ما بې دليله حکم وکړ نو بايد ورته وويل شي چې ولې دې (بې دليله حکم) وينې تويې کړې او فرجونه (ښځې) دې روا کړې او مالونه دې لوټ کړل حال داچې دا کار الله تعالیٰ بې دليله حرام کړی دی . الله فرمايلي دي ايا تاسو سره پدې څه دليل شته .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانی وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا	لأربعة لا شك فی فضلهم عندی
هم علماء الدين شرقاً ومغرباً	ونور عيون الفضل والحق والزهد
ولكنهم كالناس ليس كلامهم	دليلاً ولا تقليدهم فی غد يجدی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولازعمواحاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدى به كل مستهدى
ای خلکو تاسو پرکوم دلیل دازمونږ دین هغوخلو او
امامانو پورې ترلی دی چې زماپر نزد د هغوی پر فضیلت
کښی هیڅ شک نشته هغوی په مشرق او مغرب کښی د دین
علماء دی او د فضیلت ،حق او زهد د سترګو رڼا ده، لکن
دوی هم د نورو خلکو غوندی دي چې د هغوی خبره دلیل
ندی او نه يې تقلید ستاسو څی لپاره حتمی لری او دی امامانو
داهم نه دي ویلی چې زمونږ قول داسی دلیل دی چې هرڅوک
پری هدایت مومي.

ملا علی القاری حنفی وائي :

"لا یجب علی أحد من هذه الأمة أن یکون حنفیاً او مالکیاً
اوشافعیاً اوحنبلیاً" . بحوالة هدایة السلطان ص۱۶

پدی امت کښی هیچا باندی دا لازم ندي چې یا دی حنفی
وي او یا دی مالکی وي او یا دی حنبلي وي.

د حنفی مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفی فقهی په
اصولو "التحریر" کښی لیکی :

"ان التزام مذهب معین غیر لازم علی الصحیح لان
التزامه غیر ملزم اذ لا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم یوجب الله ولا رسوله علی احد من الناس أن یتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويذرون غيره ".

حوالة هدية السلطان ص۱۵

"صحيح خبره داده چې ديوه تا كلي مذهب لازم گڼل په ځان باندې ضروري ندي ځكه چې دا لازم گڼل لازم شوي ندي ځكه چې واجب نشته مګر هغه چې الله تعالیٰ واجب كړي وي او دالله تعالیٰ رسول واجب كړي وي، او دا نه الله تعالی واجب كړي او نه د هغه رسول چې يو څوك دې دامت ديوه سړي په مذهب وي او په دين كښې دې په هر څه كښې د هغه تقليد كوي او د نورو سره چې څه وي هغه دې پريږدي "

علامه خجندی ليكي :

"وماكفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء" .

هدية السلطان ص۸

"د مخكښينو او وروستنيو څخه زيات خلك چې كافر شوي دي هغوی دعلماؤ، پيرانو، مشايخو او پلرونو په تقليد كافر شوي دي "

خجندی بل ځای كښې ليكي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كأنهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص٩

"د ورو ستنیو هغو مقلدینواو مؤلفینو په هکله زر ځله افسوس دی چې کتابونه یې ډک کړیدی او خلک پرې ګمان کوي چې هغوی علماء او معصوم مجتهدین دي ځکه چې دوی د څلورو امامانو تقلید او معلوم مذهبونه پر خلکو لازم کړیدي او بیا یې د نورو خلکو قول اخیستل او په هغې عمل کولو څخه خلک ویرولي دي نو داسې شو لکه چې دغه امامان یې رالیږل شوی نبي جوړ کړی وي چې د هغه اطاعت کیږي".

همدارنګه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان" کښې لیکي:

"وأما المذاهب فهي آراء أهل العلم وأفهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الآراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالى ولا رسوله على أحد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيراً ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها.

هدية السلطان ص۸

دا مذاهب د علماؤ رأيې او پرځينو مسائلو کښې د هغوی فهم او اجتهادونه دي او ددی رأيو او اجتهادونو پوهې تابعداري پرهيڅ چا باندې نه الله تعالى اونه د هغه رسول واجبه کړيده ځکه چې په دی کښې حق ته رسيدل هم شته او خطا کېدل هم شته او حق ته رسيدل يوازې په هغو احاديثو کښې دي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت شوي وي او د هرځلې امامان يوې مسألې خواته تللي دي او بيا ورته حق په بل څه کښې سنکاره شويدی نو د هغې مسألې څخه يې رجوع کړيده.

بيا علامه خجندی ليکي:

"فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه."

هدية السلطان ص۲

"نو د اسلام دين يو دی نه پکښې دا سې مذهبونه شته اونه پکښې دا سې طريقې چې د هغې تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې اولاری څخه.

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

"ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو الی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة".

مجموع فتاوی ص ۱٦٤ ج ۲۰

"هیچاته دا روا ندي چې امت ته یو شخص وړاندې او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندې د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چې یوه خبره ورته وټاکي او په هغې باندې دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه. او امت پدې اجماع کړې چې دا کار د بدعتیانو دی چې یو شخص یا یو کلام خلکو ته وړاندې او د امت په منځ کښې پرې جدائي راوړي".

او شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

"ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه ویخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلى الله عليه وسلم ". مجموع فتاوى ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه ټاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلى الله عليه وسلم د تابعدارۍ څخه په هرڅه کښي چي واجبوي ئې او يا مونږ ته خبر راکوي بلکي د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پرته د هرچا څخه خبرې اخيستل کېږي او څېنې پرېښوول کېږي ".

علامه ابن قيم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښي ليکي:

• و من كيد الشيطان امرهم بلزوم زى واحد و لبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين و طريقة مخترعة و مذهب معين و يفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلا يخرجون عنه و يقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة و اصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية و القادرية و السهروردية و الشاذلية و التيجانية و غيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب و التقليد ".

• دا هم د شيطان د چلونو او دوکو څخه يو چل دى چي خلکو ته ئې امر کړى چي يو رنګ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معين هيئت او تګ او تاكلي شخص او دځانګړې شوي طريقه او تاكلي مذهب لازم وګڼي او ددې اتباع پرې داسې لازمه وګڼي لکه چې داسلام د فرائضو اتباع لازمه ده ، نو ددې طريقو او مذهبونو څخه نه. وځي او څوک چې ورڅخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بدۍ ګڼي . لكه دېر د معينو مذهبونو مقلدين او د مختلفو طريقو والا دخرافي صوفيانو څخه لکه نقشبنديان ،قادريان ، سهرورديان شاذليان ، تيجانيان او داسې نور . نو کوم تعصب او تقليد چې دوې کوي لدې نه ډېره په كلکه ډېره پکار ده ،،

علامه خجندى وايې :

• فيا ايها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حديث الرسول المعصوم صلى الله عليه وسلم الذى فرض الله تعالى علينا طاعته وتركنا حديثه صلى الله عليه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم مناوما عذرنا يوم يقوم الناس لرب العلمين . فمن يتعصب لواحد معين غير الرسول صلى الله عليه وسلم ويرى أن قوله هو الصواب الذى يجب اتباعه دون الأئمة الآخرين فهو ضال جاهل بل قد يكون كافراً يستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل ، . هدية السلطان ص ١٣

• نو اى مسلمانانو ! كله چې مونږ ديوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث موږ ته ور سید، هغه رسول چې الله تعالیٰ په موږ باندې د هغه منل فرض کړي دي، او موږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پرېښود او دغه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو موږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زموږ ده عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته دیوه تاکلي شخص لپاره تعصب وکړ او داني نظر ؤ چې دا د ده قول هغه حق ته رسیدلی دي چې په موږ باندې تابعداري لازمه ده نو د امامانو څخه پرته نو دا گمراه او جاهل دی بلکې کله کله دا سړی داسی کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه ئې وویسته سنه ده کرنه نو وبه وژل شي».

همدارنګه یو شاعر وائي:

مالفرق بین مقلد فی دینه ... راض بقائده الجهول الحائر
وبهیمة عمیاء قاد زمامها ... أعمیٰ علی عوج الطریق الجائر

ریاض الجنة فی الرد علی اعداء السنة للشیخ مقبل بن هادی الوداعی

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل ناپوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه روند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ننګ چې د هغه واکې د رانده په لاس کښې وي او په کړو وړو ولاړ وي ړوان کړی وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقليد فهو ضلالة ان المقلد في سبيل الهالك

د تقليد نه وتښته ځکه چې داګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښې دی .

مولانای روم د تقليد په باره کښې وائي :

گرچه عقلت سوی بالا می پرد مرغ تقليدت به پستی می چرد

منکر آن باشد که تقليدی بود دين احمد راز تحقيقی بود

مثنوی

که ستا عقل هر څو مره پورته الوزي خود تقليد مرغ دی لخ په ښکته څرېږي ، منکر هغه وي چې تقليد کوي د محمد صلی الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دی .

علامه شنقيطي وائي :

« و أما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً كلياً مع يسره و سهولته و نزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحي المنزل من الله » .

تفسير اضواء البيان ص ٣٥٨ ج - ٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه ؤ مقلدينو د الله تعالى په كتاب او د هغه د رسول په سنتو كښې نظر پر ښې دى او ددى دوا رو د زده كړى څخه ئې بالكل اعراض كړى دى سره ددې چې دا قرآن او حديث ډېر اسان دي او د غو مقلدينو د هغه خلكو چې خطا كېږى او حق ته رسېږي د هغوى اقوال ئې د الله تعالى له لوړې دوجې درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقيطي وائي:

"فالذين يقولون من الجهلة المقلدين هذا حلال و هذا حرام و هذا حكم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذى قلدوه تقوم مقام الكتاب والسنة و تغنى عنهما و ان ترك الكتاب والسنة والإكتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدينه اعمتهم ظلمات الجهل المتراكمة عن الحقائق حتى صاروا يقولون هذا". تفسير أضواء البيان ص ۵۴۷ ج ۷

"نو هغه جاهل مقلدين چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حكم دى پدې گمان چې د دغه امام اقوال چې دوى ئې تقليد كړى دى د قرآن او حديثو په ځاى كښې ودرېږى او قرآن او حديثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حديثو پرېښوول او د هغه خلكو اقوال چې دوى ئې تقليد كړى هغه كافى دى او دده د دين د سالم پاتې كېدو لپاره سنه پوره دى

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د جهل کنو تیارو د حقائقو څخه راانده کړي دي تر دې چې دوی داسې خبرې کوي».

دا وسني عصر نامتو عالم سید سابق وائي:

«وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي أقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة». فقه السنة ص۱۳ ج-۱

«په تقليد او د مذاهبو لپاره په تعصب باندې امت د کتاب الله او سنة الرسول هدايت ورک کړ، او دا خبره راپیدا شوه چې د اجتهاد دروازه بنده ده او شریعت د فقهاؤ اقوال وګرځېدل او د فقهاؤ اقوال شریعت وګرځېده».

هدارنګه نورو ډېرو علماؤ په تقلید باندې رد ونه لیکلي دي چې د ټولو رانقلول به د لته د اوږدوالي سبب وګرځي.

ډېر ناپوهه او جاهلان دا وائي چې محدثین لکه امام بخاري مسلم، ترمذي او داسې نور مقلدین وو حال دا چې دا خبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثین مقلدین نه وو بلکې هغوې په خپلو کتابونو کښې داسې احادیث رانقل کړي دي چې هغه د ځلورو امامو مذهبونو مخالف دي، او هیڅ یوه محقق داندي لیکلي چې هغوې مقلدین وو بلکې علماء وائي چې هغوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وو لکه چي شيخ الإسلام ابن تيميه وائي :

° اما البخاري وابوداود فإمامان في الفقه من اهل الإجتهاد وأما مسلم والترمذي والنسائي وابن ماجة وابن خزيمة وابويعلى والبزاز ونحوهم فهم على مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء .

مجموع فتاوى ص ۲۰-۴۰

° بخاري او ابوداود په فقه کښي امامان وو او مجتهدين وو او مسلم ، ترمذي ، نسائي ، ابن ماجه ، ابن خزيمة ، ابويعلى بزاز او داسي نور د اهل حديثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښي ديوه تاکلي شخص مقلدين نه وو .

نو د اهل حديثو مذهب د عامو محدثينو مذهب دی او دا يو داسي مذهب دی چي د قرآن او حديثو په دليل ثابت ولاړ دی او اهل حديث چا ته دا نه وائي چي زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکي وريته وائي چي د قرآن او د هر صحيح غير مجروح حديث چي د نسخي او تخصيص دليل پکښي نوي تابعداري وکړئ ، نو څوک چي اهل حديثو سره بغض کوي هغوي د حديثو سره بغض کوي ، او امام ابن قيم داسي خلکو ته وائي :

يا مبغضا اهل الحديث شاتما ابشر بعقد ولاية الشيطان
اوما علمت بأنهم انصار دي ن الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك و لا نكران
هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

«ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغوی ته کنځلې کوونکیه ته پدی پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړیده» ایا ته نه پوهیږی چې اهل حدیث دالله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدې نه پوهیږی چې دوی بې شکه او بې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي ، ایا داسی یو بنده دانصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یاني د ایمان بوی میندلی وی .

نو اهل حدیث هغه خلک دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کیږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي ، «فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ»

«نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوي ایمان راوړي» .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشيرازي وائي :

علیك بأصحاب الحدیث فإنهم على منهج للدين مازال معجماً
وما النور إلا في الحديث وأهله اذا ما دجا الليل البهيم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شی ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همیشه لپاره ددین ترجمانی کوي ، او کله چې تبه تیاره شپه راوخېژي نو بیا رناشته دی مګر په حدیثو کېښې ده او په اهل حدیثو کېښې ده ".

۱ داسلام یو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدیٰ ولا تك بدعیاً لعلك تفلح
ولذ بکتاب الله والسنن التی اتت عن رسول الله تنجو وتربح
ودع عنك اراء الرجال وقولهم فقول رسول الله ازکی وأرجح
ولا تك فی قوم تلهو بدينهم فتطعن فی اهل الحديث وتقدح
إذا ما اعتقدت الدهر یا صاح هذه فأنت علی خیر تبیت وتصبح

* دالله په رسۍ منګولی ولګوه او د هدایت تابعداری وکړه او بدعتی کېږه مه دی لپاره چې کامیاب شی او د الله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه راغلی دی نو خلاصی به و مومی او خوشحاله به شی ، او د خلکو رائي او خبري پریږده څکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چې د خپل دین څخه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حدیثو ته بد وائي او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټول زمانه د غسې پاکه عقیده وه نو ستا سهار او بېګا به په خیر کېښې وي ".

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى

واعمى البرايا من إلى البدع انتمى

ومن ترك الأثار ضلل سعيه

وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت او غوره خلک هغه دي چې د پیغمبر سنتو ته ئې ځان منسوب کړي وي ، او په خلکو کښې ړانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعین وي) -

یو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله فالرأى ليل والحديث نهار

" د حديثو او اهل حديثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رايه شپه او حديث ورځ ده "

يعنى حديث داسي پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حديثو مقابله کښې د بل چا خبره او رايه داسي تياره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالى مونږ ټول ماموركړي يو چې د وحى تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحى تابعداري کوي هغوي به په دنيا کښې د ضلالت او بې لارى کيد و څخه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختي څخه نجات ومومي او هيڅ ويره او غم به پرې نه وي . الله تعالى فرمائى :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" . البقره ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوې به نه وېره وي او نه به غمجن وي" .

او بل ځاى کښي الله تعالىٰ فرمائي :

"فإما يأتينكم مني هدى فمن اتبع هداى فلا يضل ولا يشقى" .

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغى نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به ګمراه شي او نه به بدبخته شي" .

پدې دواړو آيتونو کښى الله تعالىٰ د هدايت تابعدار و ته زيرى ورکړى چي د ضلالت ، شقاوت ، وېرى او غم څخه به خلاص شي ، او هدايت د وحى تابعدارى ته ويل کېږي او وحى عبارت د قرآن او حديث څخه دي ځکه چي الله تعالىٰ رسول الله صلى الله عليه وسلم ته فرمائي :

"قُلْ إِنَّمَا أُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ" . (الأنبياء - ٤٥)

"ورته ووايه چي زه تاسو يوائي په وحى وېروم" .

تفسير اضواء البيان د مخکېنيو دوه آيتونو په تفسير کښي داسي ليکي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولاشك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذي قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم"

تفسيراضواءالبيان ص۴۸۲ ج-۷ ص۴۸۳ ج-۷

"په دې کښې شک نشته چې د وحې د تابعدارانو څخه چې کومه گمراهي شقاوت، ويره او غم په قرآنکريم کښې نفي شوی دا د هغه چاليپاره نشي کېدای چې دیوه داسې عالم تقليد کوي چې هغه معصوم ندی او دا مقلد نه پوهېږي چې په کومه مساله کښې ده دچا تقليد کړېدی دا مشرتي په هغې کښې حق ته رسېدلی دی او که خطا شويدی په داسې حال کښې چې ده دالله تعالی د کتاب او د هغه د رسول د سنتو څخه اعراض کړ يدی، خصوصاً هغه وخت چې دا مقلد گمان کوي چې ده دچا تقليد کړ يدی ده ته د هغه رأيي بس دي او دالله تعالی کتاب او د هغه د رسول سنت ته څه ضرورت نه پاتې کېږي".

نو مونږ همدا وايو چې ای خلکو راځئ د وحې تابعداري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کښې هدایت نشته او وحی کښې فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات څخه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیڅوک هم ته وحی نده شوی او نه به وروسته وشي ، هر کله چې وحی نه راځی نو په امت کښې داسی معصوم څوک نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح او حق ته رسیدلی وي بلکې دامت هر څوک به کله خطا کیږي او په خطا به مأجوروی او کله به حق ته رسیږي لکن موږ پابندي دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه موږ پابندي علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نوموته بدي اوغواړی چې خلك د حق د قبول څخه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث ... وناصري القرآن والإیمان

سمیتموهم انتم وشیوخکم ... بهتابها من غیر ما سلطان

وجعلتموها سبة لتنفروا ... عنهم کفعل الساحر الشیطان

ما ذنبهم والله إلا أنهم ... اخذوا بوحی الله والفرقان

وابوا بأن یتحیزوا لمقالة ... غیر الحدیث ومقتضی القرآن

وابوا یدینوا بالذی دنتم به ... من هذه الأراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړ دي چې تاسو په اهل حديثو اود قرآن او
ايمان په امداديانو اېښې دي تاسو اوستاسې مشرانو پرې
بې دليله په تهمت دانوموړ اېښي دي ، اوبيا مودا نومونه
كنځل كرځولي دي اودا ددې لپاره چې خلک پرې متنفر كړئ
ستاسو داكار دجوكي ساحر او شيطان په څېر دی ، والله چې
داهل حديثو بله گناه نشته مگر داچې هغوی دالله وحي او
قرآن اخيستی دی او ددی نه انكار كوي چې دقرآن دمقتضی
اودحديثونه غير دبل چاخبرې ومنی ، اوهغوی ددغه دين
چې تاسوئې كوئ چې هغه دخلكو رأی او باطلې خبرې دي
دهغه انكار كوي .

نوموړ يواځې اويواځې خلكو ته داوايو چې دالله تعالى كتاب
ومنئ اودالله تعالى درسول محمد صلى الله عليه وسلم احاديث ومنئ
اوداخبره داسلام دښمنانو باندې ډېره بده لگېږي نوبيا
ورسره څه دليل نوي نوكله وائې چې دا وهابيان دي
اوكله وائي چې دامذهب نه مني اوكله څه اوكله څه وائي
او پدې نوموړنو غواړئ چې خلک له حق څخه بندكړئ اود
صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه ئې متنفر كړي ، موږ
وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان يو يواځې قرآن اوحديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو او د قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هر چا وي مونږ يې
منلو ته تيار نه يو نو که دغه رنګه خلکو ته تاسي وهابيان وائي
نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بنده ګان يو نو مونږ بيا
وهابيان يو لکه چې يو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً | فأنا المقر بأنني وهابي
انفي الشريك عن الإله فليس لي | رب سوى المتفرد الوهاب
لا قبة ترجي ولا وثن ولا | قبر له سبب من الأسباب
كلا ولا حجر ولا شجر ولا | عين ولا نصب من الانصاب
ايضا ولست معلقا لتميمة | او حلقة او ودعة او ناب
لرجاء نفع اولدفع بلية | الله ينفعني و يدفع ما بي
والإبتداع وكل امر محدث | في الدين ينكره اولوا الالباب
أرجو بأني لا أقاربه ولا | أرضاه ديناً وهو غير صواب

ترجمه : که د محمد صلی الله عليه وسلم تابعدار وهابي وي
نو زه پدې اقرار کوم چې زه وهابي يم زه د الله تعالی نه
شريك نفي کوم نو د يو اخې وهاب رب نه سوا زما بل رب
نشته نه د کومې کومبزې نه اميد کيدای شي او نه د کومې
درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ورته سبب جوړيدای
شي . همدارنګه نه د کومې تيګې نه او نه د کومې ونې نه او نه د
کومې چينې نه او يا بلې درګاه نه د فايدې اميد کيدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه نه زه تعویذ ترم او نه کوم بند ترم او نه څه غابن غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي او یا به راڅخه څه مصیبت لیرې کړي، بلکې یو ائحې الله ماته نفع رسوي او ما څخه تکلیف لیري کوي، هرنوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امیدلرم چې داسې بدعانو ته به نه زه نږدې شم او نه به ورته دبن ووایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وایې:

„ اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان .

المیزان الکبری للشعرانی ص ۵۷ . ج - ۱

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لری "

امام شافعي وایې :

" اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم

المیزان الکبری للشعرانی ص ۷ . ج - ۱

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې وُ ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اختلاف په وخت کښې

د حل لاره

هر کله چې د مؤمنانو ترمنځ کښې اختلاف پیدا شي نو د حل لاره یې داده چې په قرآن او حدیثو به فیصله کوي.

الله تعالی فرمائي :

"یَا اَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا اَطِیْعُوا اللّٰهَ وَ اَطِیْعُوا الرَّسُوْلَ وَاُولِی الْاَمْرِ مِنْکُمْ فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِیْ شَیْءٍ فَرُدُّوْهُ اِلَی اللّٰهِ وَالرَّسُوْلِ اِنْ کُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْیَوْمِ الْاٰخِرِ ذٰلِكَ خَیْرٌ وَّ اَحْسَنُ تَاْوِیْلًا".

(النسا - ۵۹)

"ای مؤمنانو ! دالله ومنئ او دالله د رسول ومنئ ، او دامیرانو چې ستاسو وي ، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پیدا شو نو ده غې رجوع الله او ده غه رسول ته وکړئ که تاسي په الله او د قیامت په ورځ ایمان لرئ ، دا تاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت".

الله تعالی فرمائي چې که تاسو په الله او د قیامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو د اختلاف په وخت کښې الله او د هغه رسول یعني د الله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړئ که په رښتیا مومن یئ. د الله کتاب او د هغه د رسول سنت ومنل هیڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتي نشي، اختلاف د صحابه ؤ ترمنځ هم پیښیږي، لکن کله به چې هغو ته د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوی به د خپلو او یاد بل چا رایوا او اقوالو پسې نه تلل بلکې د دلیل تابعداري به یې کوله لکه د مثال په توګه:

کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو اوله خبره دا وه چې عمر رضی الله عنه وویل دا به څوک نه وایې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چې دا واقعه محدثین او مؤرخین داسې را نقلوی:

"عن ابی هریرة قال: لما توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقین یزعمون أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد توفی وأن رسول الله صلی الله علیه وسلم والله ما مات ولکنه ذهب إلی ربه کما ذهب موسی بن عمران فقد غاب عن قومه اربعین لیلة ثم رجع إلیهم بعد أن قیل قد مات ووالله لیرجعن رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کما رجع موسى فليقطعن ايدى رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص۳۰۵ ج-٤

* ابو هريرة رضی الله عنه وائي چي كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو نو حضرت عمر رضی الله عنه ودريد ه او وئي ويل : ځينې منافقان داګومان کوي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچي په الله قسم دی چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوی ندی لکن هغه خپل رب ته تللی دی لکه څنګه چي موسی بن عمران علیه السلام تللي ؤ هغه دخپل قوم څخه خلوېښت (٤٠) شپې غائب ؤ او بیا ورته راوابس شو ، او په الله قسم دی چي رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسي بېرته راشي لکه څنګه چي موسی علیه السلام راغلی ؤ نود هغو خلکو ځپي او لاسونه به غوڅ کړي چي وائي : رسول الله وفات شویدی » .

لکن حضرت ابوبکر رضی الله عنه چي کله خبر شو نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دلیدلو لپاره د عائشې رضی الله عنها کور ته ننوت او کله ئي چي ولید چي هغه وفات شوی . . . . . . نو بیا راووت او حضرت عمر رضی الله عنه ته ئي وويل : چپ شه ؛ هغه چپ نشو بيا ابوبکر رضی الله عنه خلکو ته مخ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنا ئې وروپسې بيا ئې وويل :

« یا ایها الناس إنه من کان یعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن کان یعبد الله فإن الله حي لا یموت » .

« ای خلکو که چا د محمد صلی الله علیه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلی الله علیه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندی دی او نه مرکېږي » .

بيا ئې دا آيت ولوست :

« وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات او قتل انقلبتم على اعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضروا الله شيئاً وسيجزي الله الشاكرين » .   آل عمران - ۱٤٤

« محمد نه دى مگر رسول دى له ده نه مخکښې رسولان تېر شوي دي . اياکه مړ شو او يا ووژل شو نو تاسو به ورو سته گرځئ ؟ او څوک چې وروسته وګرځېده (مرتد شو) نو هېڅکله الله ته ضرر نشي رسولی او ژر دی چې الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړي »

نو کله چې عمر رضي الله عنه دا آيت واورېده نو حيران شو او په ځمکې را پرېوته او وئې ويل :

« عرفت أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قد مات » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شوی دی".

عمر رضي الله عنه چې کله آیت وا وریده سو سمدستي د خپلې رائې او قول څخه وګرځېده او دلیل ته تسلیم شو او د او سنیو رندو مقلدینو غوندې يې ونه ویل چې ددې مطلب دادی او یا هغه دی، هیڅ تأویل او تحریف يې پکښې ونکړ بلکې خپله خبره يې پرېښوده.

همدا رنګه بل خلاف د صحابه ؤ منځ کښې دا را پیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته خښ کړو، ځینو وویل چې مسجد کښې يې خښو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره يې خښو، ابوبکر رضي الله عنه وویل:

"إني سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: ما قبض نبي إلا دفن حيث يقبض".

السيرة النبوية لابن هشام ص ٣١٤ ج ٤

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلي دي چې: هر نبي چې مړ شو بیا نو هغه ځای کښې خښ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شي".

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو ټول له خپلې رائې څخه وګرځېدل او حدیث يې ومانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښی د رايي منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمائي :

«وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَن يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا»

(الاحزاب - ۳٦)

«او هیڅ یوه مؤمن سړي او مؤمنې ښځې ته دا روا نه دی چې کله الله او د هغه رسول فیصله وکړي نو هغوی ته دی د خپله ځانه څه اختیار وي او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهی سره» .

نو د قرآن او نبوی احادیثو په مقابل کښی بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چې خپله اویا د بل قول او خوښه وړاندې کړي بلکې که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګمراه وي .

همدارنګه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله » اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دى : زما امت به په څه دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولوكښي دلوى فتني والا به هغه قوم وي چي دين په خپله رايه قياسوي دالله حلال به پري حراموي او الله چي څه حرام كړي هغه به حلالوي » .

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دى رښتيا هم هغه څوك چي دخپلى رائې اوخواهش پسي تللى دي ډېر حرام ئې حلال كړيدى او ډېر حلال ئې حرام كړيدي اودا تحريم او تحليل په حنفي فقهاؤكښي ډېر زيات دى هرڅه كښني ئې له څانه تقسيم كړيدى چي دا حلال دي اودا حرام دي اودا مكروه دى ، دا فرض دى اودا سنت دي ، دا مستحب دى اودا مباح دي ، حال داچي اكثره داسي وي چي هيڅ دليل پري نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چي ما تہ شعبي وويل:

«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«دغه خلکو که تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان کړ نو وائي خله او که په خپله رايه يي وويل نو د قضاء حاجت په ځای (بيت الخلاء) کښې يي وغورځوه».

ابوبکر رضي الله عنه وائي:

«اى أرض تقلني وأى سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص٥٣ ج-١

«کومه ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به پر ما سيوری وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښې له ځانه خبره وکړه او يا مې داسې څه وويل چي زه پرې نه پوهيږم».

عمر رضي الله عنه وائي:

«السنة ما سنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لا تجعلوا خطأ الرأى سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص٥٤ ج-١

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم موږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأيي خطاء دامت لپاره سنت او لاره مه جوړ وئ "۔

عمر رضی الله عنه وائي:

"اتقوا الرأی فی دینکم"۔

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج-۱

"تاسو په خپل دين کيني له رأيي څخه ووېرېږئ"۔

همدارنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وويل:

"أصحاب الرأی اعداء السنن اعيتهم الأحاديث ان يحفظوها وتفلتت منهم ان يعوها، واستحيوا حين سئلوا أن يقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأيهم فإياكم وإياهم"۔

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج-۱.

" د رأيي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو دښمنان دي دوی د حديثو ياد ولو ستړی کړل (ياد يې نه کړل) او دوی ونه ساتل (ياد يې نه کړل) نو ورڅخه وتښتېدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله ورڅخه پوښتنه وشي او ووايي چي موږ نه پوهېږو، نو په خپله رأيه يې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو ځني خلکو څخه ځان وساتئ"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریښتیا هم هغه دي چې په اوسني عصر کښې کوم هغه علماء چې دخپل خواهش او د رأيې تابعدار دي داوړ ته شرم او عار ښکاري چې کله وړ ځنې پوښتنه وشي او دوی ووايي چې موږ نه پوهېږو نو بې علمه فتوی يې خلکو ته وړ کړي او زيات خلک يې د الله تعالی د رالېږلي اوغوره شوی دين څخه بل لوري ته روان کړل اوس وړته دا عار ښکاري چې دحق تابعداري وکړي او د صحيح حديث لپاره خپله خبره پرېږدي نو دين څخه يې داسي يو شي جوړ کړي چې دخپلې غوښتني اوخپل خواهش تابع يې کړ فضلوا وأضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک يې هم بې لاري کړل.

همدارنګه عبدالله بن مسعود رضي الله عنه وويل:

تاسو باندي به وروستي کلونه د مخکنيو نه ډېر بد تر راځي بيا يې وويل چې ستاسو غوره خلک او علماء به له منځه لاړ شي (وفات به شي) بيا يې وويل:

«ثم يحدث قوماً يقيسون الأمور برأيهم فيهدم الإسلام» اعلام الموقعين ص٥٧ ج١

«بيا به داسي خلک پيدا شي چې ټول د دين کارونه به په خپله رايه قياسوي او اسلام به نړوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي:

«لوکان الدین بالرأی لکان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلّم یمسح علی ظاهر خفیه»

رواه ابو داود.

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د ډېر د مسحې ور ؤ حال دا چې ما رسول الله صلی الله علیه وسلّم لیدلای ؤ چې د موزو د پاسه طرف باندې به یې مسحه کوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رايي رد کوی. او وائي چې که دین په قیاس او خپله خوښه وای نو زما په نزد په کار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلّم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړیده.

نو مونږ یې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قیاس پرېږدو.

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي:

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعین ص۵۹ ج-۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

"چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأیه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړي".

همدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله علیهم هم د رأیې او قیاس رد کوي نو مسلمانانو ته دا لازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په یوه دینې مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حدیثو نه ور نه د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ور کړي او که نه ور ته و دې وایئ چې زه نه پوهېږم او دیوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عیب ندی چې یو څوک ووائي زه نه پوهېږم لکن دا یولوی عیب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي.

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

○

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة

تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد

بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول صلى الله عليه وسلم

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library